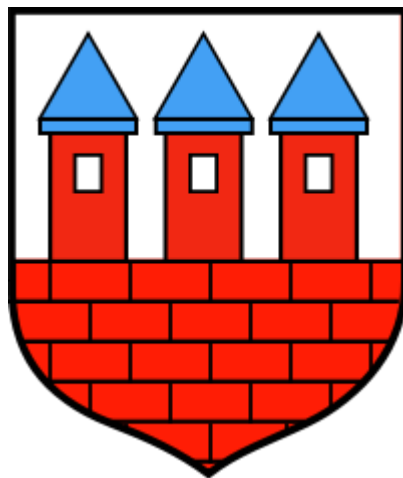

Gminny Program
Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
oraz
Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie gminy
Grabowiec
na lata 2021-2023

Gmina Grabowiec

Spis treści

Rozdział I	3
1. Wprowadzenie	3
2. Podstawy prawne	6
3. Zjawisko przemocy w rodzinie-podstawy teoretyczne	7
4. Analiza problemu przemocy w rodzinie na terenie Gminy Grabowiec	9
5. Zasoby instytucjonalne i realizatorzy Programu	14
6. Założenia Programu	15
7. Przewidywane efekty realizacji Programu	16
8. Adresaci Programu	16
9. Miejsce i czas realizacji Programu	16
Rozdział II	17
1. Cel główny Programu	17
2. Cele strategiczne i operacyjne	17
Rozdział III	24
1. Źródła finansowania Programu	24
2. Sprawozdawczość i monitorowanie Programu	24
3. Ewaluacja Programu	24

Rozdział I

1. Wprowadzenie

Jednym z istotnych i długofalowych celów polityki społecznej państwa jest tworzenie warunków do prawidłowego funkcjonowania rodziny oraz zapobieganie występowaniu postaw i zachowań antyspołecznych generujących patologie, w tym również zapobieganie zjawisku przemocy w rodzinie. Potrzeba podejmowania działań w tym obszarze wynika z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j.: Dz. U. z 2020 r. poz. 218), zapisów ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j.: Dz. U. z 2020 poz. 1876) oraz ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j.: Dz. U. z 2019 r. poz. 2277 z późn.zm.). Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie definiuje ją jako *„jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”*.

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem życia człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy i styl życia. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami, oparte na miłości i zrozumieniu.

W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej.

Przemoc w rodzinie może przybierać różne formy. Poniżej zaproponowano ich klasyfikację¹

Przemoc fizyczna – w swej czynnej postaci przybiera działania bezpośrednie z użyciem siły, których rezultatem jest nieprzypadkowe zranienie, np. popychanie, obezwładnienie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, bicie otwartą ręką, pięścią lub przedmiotami, duszenie, oblewanie wrzątkiem lub substancjami żrącymi, użycie broni. Forma bierna przemocy fizycznej przejawia się w zakazach mówienia, chodzenia, załatwiania potrzeb fizjologicznych lub zamknięciu osoby doznającej przemocy w areszcie domowym.

Przemoc psychiczna – to działanie prowadzące do zniszczenia pozytywnego obrazu własnej osoby, wykorzystujące różnorodne mechanizmy psychologiczne, np. wyśmiewanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie, narzucanie własnych poglądów, ciągła krytyka, kontrolowanie, ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi, stosowanie gróźb, szantażowanie. Przemoc psychiczna może polegać również na niszczeniu przedmiotów mających wartość dla osoby poniżanej. Przemoc psychiczna nie pozostawia widocznych śladów.

Przemoc seksualna – to zmuszenie osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, bez pytania o jej zgodę, jak również w sytuacji gdy obawia się odmówić sprawcy. Przymus polega na bezpośrednim użyciu siły fizycznej przez sprawcę, na groźbach użycia siły lub emocjonalnym szantażu. W przypadku dzieci częściej używa się określenia dziecko wykorzystywane seksualnie. Dziecko wykorzystywane seksualnie to każda jednostka ludzka w wieku bezwzględnej ochrony, którą osoba dojrzała seksualnie naraża na jakąkolwiek aktywność natury seksualnej, której intencją jest seksualne zaspokojenie osoby dorosłej.

Przemoc ekonomiczna – to działanie mające na celu doprowadzenie do całkowitego uzależnienia finansowego ofiary od sprawcy. Przykładem przemocy ekonomicznej jest odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie ofierze podjęcia pracy, niezaspokojenie

¹ Raport z badania: „Diagnoza potrzeb, dobrych praktyk i trudności w realizacji zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy na terenie województwa lubelskiego”, badanie na zlecenie ROPS w Lublinie przeprowadziła firma Realizacja sp. z o.o., ul. Kolbaczevska 6A, 02-879 Warszawa, 2015 r.

podstawowych potrzeb materialnych rodziny, okradanie, zmuszanie do zaciągania kredytów bądź pożyczek wbrew woli.

Zaniedbanie – zjawisko społeczne, które odnosi się w szczególności do relacji dziecko – rodzic. Charakteryzuje je niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych dziecka oraz brak zapewnienia właściwej uwagi i troski rodzicielskiej.

Badania wskazują, że 33% wszystkich kobiet w UE padło ofiarą przemocy fizycznej i psychicznej. 22 % doświadczyło jej ze strony najbliższego partnera. Przemocy seksualnej w tym okresie doznało 2% badanych kobiet. Co trzecia respondentka doświadczyła przemocy fizycznej lub seksualnej po ukończeniu 15 roku życia. Ponadto, 5% kobiet deklaroowało, że zostało zgwałconych.²

Głównym celem Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Grabowcu na lata 2021-2023, zwanego dalej Programem, jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, ochrona ofiar przemocy w rodzinie oraz zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy.

Program określa szczegółowe zadania do realizacji, ukierunkowane na: rozwój systemu przeciwdziałania przemocy oraz współpracy międzyinstytucjonalnej, zapewnienie dostępności pomocy osobom i rodzinom z problemem przemocy domowej, kształtowanie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie, doskonalenie kadr zajmujących się diagnozowaniem i pomocą osobom dotkniętym tym problemem oraz edukację mieszkańców Gminy Grabowiec w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Opracowanie Programu poprzedzone zostało analizą zjawiska przemocy w rodzinie przygotowaną na podstawie danych: Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Grabowcu, Komendy Miejskiej Policji w Zamościu, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Grabowcu oraz Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Grabowcu.

Trudno jest w sposób jednoznaczny określić wielkość zjawiska przemocy na terenie gminy w związku z występowaniem przemocy ukrytej, czyli toczącej się w rodzinie w szkole,

² Informacje o badaniu zasięgnięte z publikacji Michała Lewoca, „Diagnoza skali zjawiska przemocy w rodzinie w Polsce”. Przywołane wyniki dotyczą badania realizowanego w 28 europejskich krajach.

czy w internecie ale nieujętej w statystykach z powodu braku wiedzy na temat jej występowania.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Grabowcu na lata 2021-2023 ma charakter długofalowy i jest kontynuacją działań realizowanych przez Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz pozostałe jednostki realizujące działania w zakresie przeciwdziałania przemocy.

2. Podstawy prawne

Akty prawne regulujące działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- 1) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.);
- 2) Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 713 z późn. zm.);
- 3) Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.);
- 4) Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 2277 z późn. zm.);
- 5) Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 360 z późn. zm.);
- 6) Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz.1444);
- 7) Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz.U. z 2020 r. , poz. 30 z późn. zm.);
- 8) Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks Rodzinny i Opiekuńczy (t. j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1359 z późn. zm.);
- 9) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2011 r. Nr 209 poz. 1245);
- 10) Uchwała Nr 5/20/2011 Rady Gminy Grabowiec z dnia 24.03.2011 r. w sprawie trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków Gminnego Zespołu Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Grabowcu i szczegółowych warunków jego funkcjonowania.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Grabowcu na lata 2021-2023 jest spójny z:

- „Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021”
przyjętym uchwałą Nr 16 Rady Ministrów z dnia 01 lutego 2021 r. (M.P. z 2021 r. poz.235);
- Wojewódzkim Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021”
przyjętym uchwałą Nr XXII/371/2020 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 21 grudnia 2020 r.
- „Gminnego Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomani na lata 2019-2021” przyjętym uchwałą Nr IV/18/2019 z dnia 08 lutego 2019 r. Rady Gminy Grabowiec.

3. Zjawisko przemocy w rodzinie – podstawy teoretyczne

Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem dotyczącym wielu rodzin o różnym statusie społecznym, ekonomicznym i kulturowym. Dotyczy zarówno kobiet, mężczyzn, dzieci oraz coraz częściej osób zależnych, w tym osób starszych. Pojęcie przemocy w rodzinie obejmuje wszelkie odmiany złego traktowania tych członków rodziny, którzy nie są w stanie skutecznie się bronić.³ Należy ją zakwalifikować do kategorii zachowań negatywnych i szkodliwych społecznie, bowiem narusza podstawowe prawa człowieka do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej.

Skutki przemocy w rodzinie nie ograniczają się jedynie do negatywnego wpływu na stan zdrowia i jakość życia osób w nią uwikłanych. Destrukcyjne efekty tego zjawiska odczuwa cała rodzina, zwłaszcza najmłodszy jej członkowie. „Dzieci wychowujące się w rodzinie z problemem przemocy żyją w permanentnym stanie lęku, napięcia i stresu. Często obwiniają siebie za sytuację rodzinną, mają niskie poczucie wartości, nie wierzą we własne możliwości,

³ A. Lipowska-Teutsch, *Rodzina a przemoc*, Warszawa 1995

łatwo okazują złość, nie potrafią nazywać i okazywać przeżywanych uczuć.”⁴ Instytut Psychologii Zdrowia Polskiego Towarzystwa Psychologicznego definiuje przemoc w rodzinie jako „zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw członkowi rodziny, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody”⁵.

Zgodnie z tą definicją przemoc charakteryzuje się tym, że:

- jest intencjonalna – jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary,
- siły są nierównomierne – w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą. Ofiara jest słabsza, a sprawca silniejszy,
- narusza prawa i dobra osobiste – sprawca wykorzystuje przewagę siły, narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku itd.).
- powoduje cierpienie i ból – sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody. Doświadczenie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony ⁶.

Przemoc w rodzinie może przybierać różne formy, są wśród nich:

- przemoc fizyczna – działania z użyciem siły, których rezultatem jest nieprzypadkowe zranienie;
- przemoc emocjonalna – działania prowadzące do zniszczenia pozytywnego obrazu własnej osoby;
- przemoc seksualna – działania nieakceptowane przez osobę doświadczającą przemocy w obszarze zachowań seksualnych;
- przemoc ekonomiczna – działania prowadzące do uzależnienia finansowego od osoby stosującej przemoc;
- zaniedbanie – działania polegające na niezaspokajaniu potrzeb fizycznych i emocjonalnych członków rodziny;

Przemoc postrzegamy z różnych perspektyw: prawnej, psychologicznej, moralnej i społecznej. Każda z nich w inny sposób definiuje zjawisko przemocy i określa działania jakie należy podjąć, aby jej przeciwdziałać.

⁴ K. Michalska, D. Jaszczak-Kuźmińska, *Przemoc w rodzinie*, Warszawa 2007 s 26

⁵ www.niebieskalinia.pl

⁶ Tamże

Przemoc z perspektywy prawnej związana jest z łamaniem obowiązujących norm prawnych, których konsekwencją jest uruchomienie procedur i ponoszenie odpowiedzialności karnej przez sprawcę. Przemoc w rodzinie w ujęciu psychologicznym powoduje cierpienie i bezradność osób jej doświadczających. Zwraca się tu uwagę głównie na relacje między stronami przemocy, a także na przyczyny stosowania przemocy tkwiące w psychice sprawcy (np. traumatyczne doświadczenia z dzieciństwa) oraz proces wchodzenia w rolę ofiary.

Perspektywa społeczna nakazuje spojrzenie na przemoc w rodzinie przez wzgląd na normy społeczne, przekonania i panujące stereotypy, które usprawiedliwiają przemoc oraz postawy i obyczaje społeczne, które sprzyjają tolerowaniu patologicznych zachowań.

Przemoc w ujęciu moralnym odwołuje się do wartości etycznych i traktuje przemoc w rodzinie jako zło moralne, wymagające jednoznacznego potępienia.⁷

4. Analiza problemu przemocy w rodzinie na terenie Gminy Grabowiec.

Diagnozę środowiska lokalnego Gminy Grabowiec sporządzono w oparciu o informacje uzyskane z różnych służb działających na terenie gminy. Jednym ze sposobów pozyskiwania wiedzy o skali problemu jest analiza statystyk podejmowanych działań przez poszczególne służby publiczne w stosunku do sprawców i ofiar przemocy w rodzinie. Współpraca poszczególnych służb i ich wiedza na temat skali zjawiska przemocy w rodzinie jest konieczna, aby podejmować skuteczne działania profilaktyczne, a także chroniące ofiary przed doświadczaniem przemocy. Kierując się powyższym, Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie Grabowcu, zwany dalej Zespołem Interdyscyplinarnym, przygotował analizę wszczynanych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2018-2020 oraz zebrał dane statystyczne dotyczące przemocy w rodzinie na terenie gminy Grabowiec, powiatu zamojskiego, województwa lubelskiego z lat 2018-2020. Dane te pokazują jak kształtuje się ujawnianie przypadków przemocy w rodzinie oraz jakie działania podejmowały poszczególne służby w tym obszarze.

⁷ K. Michalska, D. Jaszczak-Kuźmińska, *Zespoły interdyscyplinarne: Procedura „Niebieskie Karty”*, Warszawa 2012

Jak wskazują zebrane statystyki liczba ujawnianych przypadków przemocy domowej z roku na rok wzrasta. Oznacza to, że coraz więcej osób doświadczających przemocy zgłasza ten fakt i szuka pomocy specjalistów. W latach 2018-2020 uruchomionych zostało łącznie 25 procedur „Niebieskie Karty”. Sposób reagowania i interweniowania na zgłaszane przypadki przemocy w rodzinie pokazuje, iż stopniowo wzrasta świadomość społeczna co do problemu przemocy w rodzinie, a działania różnych służb pomocowych w przypadkach powzięcia informacji o podejrzeniu stosowania przemocy w rodzinie stają się coraz bardziej usystematyzowane.

Tabela 1: Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” w okresie sprawozdawczym.

Lata	Liczba procedur
2018	10
2019	9
2020	6
ŁĄCZNIE	25

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego.

Ze statystyk Zespołu Interdyscyplinarnego wynika, że w okresie sprawozdawczym 2018 – 2020 procedurą „Niebieskie Karty” objętych było 51 osób z 25 rodzin, tj. ok. 1,65 % mieszkańców gminy Grabowiec. Dla porównania wskazać należy statystykę dotyczącą liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej w latach 2018 – 2020 oraz liczbę osób w tychże rodzinach.

Tabela 2: Liczba korzystających z pomocy społecznej w okresie 2018-2020.

Lata	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej
2018	66	223
2019	57	195
2020	61	179

Źródło: Opracowanie własne Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grabowcu.

W celu realizacji procedury Niebieskiej Karty powoływano grupy robocze do bezpośredniej pracy z osobami i rodzinami uwięzianymi w przemoc. Grupa robocza powołana przez Zespół Interdyscyplinarny ma na celu budowanie i realizację strategii postępowania dla konkretnej rodziny dotkniętej przemocą. W skład grupy wchodzi przedstawiciele instytucji i służb posiadający kompetencje do pracy przy rozwiązywaniu specyficznych problemów w konkretnej rodzinie (są to członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego).

Tabela 3: Liczba utworzonych grup roboczych w ramach pracy GZI oraz liczba posiedzeń

Lata	Liczba utworzonych grup roboczych	Liczba posiedzeń grup roboczych
2018	10	24
2019	9	16
2020	12	14

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego.

Jak wynika z powyższej tabeli, w roku 2018 utworzono 10 grup roboczych, w roku 2019 utworzono 9 grup roboczych, a w 2020 r. – 12 grup roboczych, które łącznie odbyły 54 posiedzenia. Realizacją procedur NK koordynował Gminny Zespół Interdyscyplinarny.

Z posiadanych przez Zespół Interdyscyplinarny danych wynika, że wśród osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie zdecydowanie przeważają kobiety. W 2020 r. na sporządzonych 6 formularzy NK 6 kobiet doświadczało przemocy. Zatem to mężczyźni dominują wśród osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc.

Procedura „Niebieskiej Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez szereg służb. Celem tych działań jest powstrzymanie przemocy w rodzinie oraz wsparcie ofiar przemocy między innymi poprzez zapewnienie opieki i pomocy w formie schronienia, możliwości konsultacji ze specjalistami czy uczestnictwo w grupach wsparcia.

Z doświadczeń Zespołu Interdyscyplinarnego wynika, że przemoc w rodzinie nierzadko związana jest z uzależnieniem, szczególnie od alkoholu. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych bierze czynny udział w rozwiązywaniu złożonego problemu jakim jest uzależnienie od alkoholu i związana z nim przemoc domowa. Corocznie wzrasta liczba wniosków kierowanych do GKRPA w Grabowcu o zastosowanie leczenia odwykowego oraz rozmów przeprowadzanych zarówno z osobami nadużywającymi alkoholu jak i świadkami ich zachowań po spożyciu alkoholu.

Tabela 4: Wnioski o zastosowanie leczenia odwykowego.

Rok	Liczba wniosków o skierowanie leczenie, które wpłynęły do GKRPA w Grabowcu	Liczba przeprowadzonych rozmów
2018	6	11
2019	9	11
2020	10	11

Źródło: Informacje Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Grabowcu.

Działania na rzecz rodzin w których dochodzi do przemocy podejmowane są przez szereg służb i instytucji. Specyfika i złożoność omawianej problematyki wymagają współpracy różnych podmiotów. Łączenie wiedzy, kompetencji i możliwości stwarza szansę na efektywne oddziaływania na rzecz rodzin zagrożonych i dotkniętych przemocą w rodzinie.

Opracowana analiza problemu przemocy w rodzinie, a także potrzeby i oczekiwania osób działających w tym obszarze na terenie Gminy Grabowiec pozwalają na sformułowanie mocnych i słabych stron systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, a także jego szans i możliwych zagrożeń.

Mocne strony:

- a) organizowanie kampanii społecznych (krajowych, wojewódzkich i gminnych) oraz akcji informacyjnych i profilaktycznych,
- b) funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Grabowcu,
- c) współpraca służb zajmujących się profilaktyką i wsparciem rodzin zagrożonych i dotkniętych przemocą,

Słabe strony:

- a) niepełna diagnoza dotycząca zjawiska przemocy w rodzinie,
- b) problem uzależnień członków rodzin, w szczególności uzależnienia od alkoholu,
- c) bezradność i bierność osób i rodzin w rozwiązywaniu własnych problemów życiowych,
- d) niska aktywność organizacji pozarządowych w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Szanse:

- a) zmiany prawne pozwalające na tworzenie spójnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- b) systematycznie podnosząca wiedzę i doskonaląca swoje umiejętności kadra instytucji działających na rzecz rodziny,
- c) edukacja społeczna.

Zagrożenia:

- a) funkcjonujące w społeczeństwie stereotypy dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie,
- b) negatywne wzorce zachowań społecznych,

- c) poczucie bezkarności u osób stosujących przemoc.

5. Zasoby instytucjonalne i realizatorzy Programu

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Grabowcu na lata 2021-2023 będzie realizowany w oparciu o sieć instytucji zajmujących się bezpośrednio i pośrednio przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie na terenie Gminy Grabowiec.

1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grabowcu,
2. Komenda Miejska Policji w Zamościu,
3. Posterunek Policji w Miączynie,
4. Prokuratura Rejonowa w Zamościu,
5. Prokuratura Okręgowa w Zamościu,
6. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zamościu,
7. Sąd Rejonowy w Hrubieszowie,
8. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Grabowcu,
9. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia w Grabowcu,
10. Organizacje pozarządowe i kościelne,
11. Zespół Interdyscyplinarny ds. Rozwiązywania Problemów Przemocy w Rodzinie
w Grabowcu,
12. Zespół Szkół im. Henryka Sienkiewicza w Grabowcu,
13. Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Zwierzyńcu.

6. Założenia Programu

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Grabowcu na lata 2021-2023 jest dokumentem opracowanym na podstawie wytycznych Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021.

Głównym założeniem jest kompleksowość i interdyscyplinarność działań ujętych w ramy sprawnie funkcjonującego systemu ukierunkowanego na wsparcie i ochronę osób doświadczających przemocy w rodzinie, edukację i pomoc w korygowaniu zachowań sprawców, edukację kadr instytucji zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz szeroko rozumianą edukację społeczności lokalnej.

Podstawą działań systemowych są następujące założenia:

- przemoc w rodzinie jest przestępstwem ściganym z urzędu,
- najważniejsze jest bezpieczeństwo ofiary i zatrzymanie przemocy (bez tego pomoc jest zazwyczaj nieskuteczna),
- za przemoc zawsze odpowiedzialny jest sprawca,
- zrozumiałe są wahania i niekonsekwencje w zachowaniu i decyzjach ofiary przemocy, bowiem wynikają one z doznanych urazów i są konsekwencją bycia ofiarą przemocy domowej.

Z uwagi na fakt, że przemoc w rodzinie jest zjawiskiem skomplikowanym i trudnym zarówno dla osób jej doświadczających jak i osób pomagających, konieczna jest interdyscyplinarność i kompleksowość oddziaływań służb poprzez ścisłą współpracę, łączenie działań, przepływ informacji, określenie wspólnego celu oraz przewidywanie efektów. Interdyscyplinarność i kompleksowość są podstawą skuteczności w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Efektywność Programu zapewni długofalowy system edukacji skierowany zarówno do grup zawodowych udzielających wsparcia, podejmujących interwencje i mających kontakt z osobami doświadczającymi przemocy jak również edukacja społeczna, mająca na celu obalanie mitów i stereotypów, a tym samym zmianę obyczajów i postaw sprzyjających i usprawiedliwiających przemoc w rodzinie.

Wzrost świadomości społecznej przyczyni się do zapobiegania przemocy, umożliwi szybsze reagowanie, a także spowoduje, że sprawcy przemocy będą odczuwać brak akceptacji

dla swoich działań, co znacznie podniesie skuteczność zapobiegania zjawisku przemocy w rodzinie oraz złagodzi jego następstwa.

7. Przewidywane efekty realizacji Programu

Realizacja Programu przyczyni się do:

1. wzrostu świadomości i wrażliwości społecznej wobec zjawiska przemocy w rodzinie;
2. zwiększenia dostępności i skuteczności pomocy skierowanej do osób doświadczających przemocy w rodzinie;
3. powstrzymania sprawców przemocy w rodzinie przed dalszym jej stosowaniem;
4. wzrostu kompetencji kadr zaangażowanych w pomoc osobom i rodzinom doświadczającym przemocy w rodzinie;
5. usprawnienia współpracy między instytucjami zajmującymi się udzielaniem pomocy osobom i rodzinom, w których występuje przemoc;
6. usprawnienia przepływu informacji i diagnozowania zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Grabowiec.

8. Adresaci Programu

Program skierowany jest do:

1. społeczności lokalnej, w tym osób zagrożonych przemocą w rodzinie,
2. osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
3. osób stosujących przemoc w rodzinie,
4. świadków przemocy w rodzinie,
5. służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

9. Miejsce i czas realizacji Programu

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Grabowcu na lata 2021-2023 realizowany będzie na terenie Gminy Grabowiec w latach 2021–2023.

Rozdział II

CEL GŁÓWNY PROGRAMU:

Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w Gminie Grabowiec.

Cele szczegółowe:

1. Zwiększenie intensywności działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
2. Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie.
3. Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.
4. Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

CEL GŁÓWNY:

Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w Gminie Grabowiec.

Kierunki działań	Wskaźniki	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji
<u>Cele szczegółowy nr 1</u> Zwiększenie intensywności działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.			
- diagnoza problemu przemocy w rodzinie na terenie Gminy Grabowiec; - podniesienie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców Gminy Grabowiec w zakresie instytucji udzielających pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie; - podniesienie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców Gminy Grabowiec w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie; - monitorowanie zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Grabowiec; - realizacja projektów z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony osób jej doświadczających;	- liczba spotkań, konferencji, debat organizowanych dla mieszkańców gminy, instytucji i organizacji wspomagających rodzinę; - liczba zrealizowanych projektów obejmujących działania z zakresu profilaktyki i przeciwdziałania przemocy w rodzinie; - liczba instytucji prowadzących zajęcia wychowawczo-profilaktyczne z dziećmi i młodzieżą; - liczba uczestników zajęć wychowawczo-profilaktycznych dla dzieci i młodzieży;	- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej - Gminny Zespół Interdyscyplinarny - Zespół Szkół im. Henryka Sienkiewicza w Grabowcu - organizacje pozarządowe i kościelne	2021-2023

Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie
na lata 2021-2023

- realizacja zajęć profilaktycznych dla dzieci i młodzieży w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie; - edukowanie dzieci i młodzieży w zakresie promowania programów w środkach masowego przekazu pozbawionych treści przemocowych (telewizja, Internet, gry komputerowe, prasa); - promowanie wśród dzieci i młodzieży różnorodnych form spędzania czasu wolnego z pominięciem zachowań agresywnych; - promowanie metod wychowawczych bez użycia przemocy, informowanie o zakazie stosowania kar cielesnych wobec dzieci; - upowszechnianie i dystrybucja materiałów informacyjnych w zakresie możliwości i form uzyskania pomocy, przyczyn i skutków przemocy w rodzinie; - organizacja lokalnej kampanii społecznej, np. plakaty, spotkania z sołtysami, radnymi, ulotki, broszury, artykuły w prasie lokalnej itp.; - włączanie się w ogólnopolskie kampanie społeczne, np. Biała wstążka, Tydzień pomocy osobom pokrzywdzonym przestępstwem, itp.; - prowadzenie poradnictwa, w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczo-wychowawczych kompetencji rodziców, zwłaszcza w rodzinach zagrożonych przemocą; - podejmowanie działań mających na celu uwrażliwienie mieszkańców gminy na problem przemocy w rodzinie; - współpraca z placówkami służby zdrowia w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;	- liczba osób zajmujących się działalnością z zakresu profilaktyki i przeciwdziałania przemocy w rodzinie, które podniosły swoje kwalifikacje i kompetencje zawodowe; - liczba osób zajmujących się działalnością w zakresie profilaktyki i przeciwdziałania przemocy w rodzinie, które uczestniczyły w szkoleniach, kursach, konferencjach, itp.; - liczba opracowanych materiałów informacyjnych w zakresie możliwości i form uzyskania wsparcia, przyczynach i skutkach przemocy w rodzinie; - liczba upowszechnianych materiałów informacyjnych, już dostępnych, np. karta informacyjna dla osoby stosującej przemoc w rodzinie, dla osoby dotkniętej przemocą w rodzinie (Min. Sprawiedliwości, Niebieska Linia); - liczba informacji przekazanych na strony internetowe; - liczba lokalnych kampanii społecznych.		
--	--	--	--

Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie
na lata 2021-2023

- udział w szkoleniach członków Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego.			
<u>Cel szczegółowy nr 2</u> Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie			
Kierunki działań	Wskaźniki	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji
- koordynowanie i doskonalenie współpracy pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie; - zwiększenie poziomu wiedzy mieszkańców gminy na temat podmiotów świadczących pomoc osobom doświadczającym przemocy w rodzinie oraz form udzielanej pomocy; - zapewnienie pomocy i wsparcia, a także w miarę potrzeby bezpiecznego schronienia w całodobowej placówce osobom dotkniętym przemocą w rodzinie; - uruchomienie grupy wsparcia dla osób doświadczających przemocy domowej; - funkcjonowanie i rozwój Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego, prowadzenie przez Zespół skoordynowanych i zintegrowanych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie; - prowadzenie działań terapeutycznych dla osób doświadczających przemocy; - zwiększenie dostępności do informacji w zakresie możliwości i form pomocy psychologicznej, medycznej, socjalnej, zawodowej, rodzinnej i prawnej; - propagowanie dostępności telefonów zaufania oraz telefonów interwencyjnych i informacyjnych dla	- liczba posiedzeń Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego; - średnia liczba osób uczestniczących w posiedzeniach ZI; - liczba osób objętych pomocą ZI; - liczba rodzin objętych pomocą ZI; - liczba utworzonych grup roboczych; - liczba posiedzeń grup roboczych; - średnia liczba osób uczestniczących w posiedzeniach grup roboczych; - liczba osób objętych pomocą grup roboczych; - liczba rodzin objętych pomocą grup roboczych; - liczba sporządzonych formularzy NK cz. A z podziałem na poszczególne podmioty; - liczba sporządzonych formularzy NK cz. C; - liczba rodzin objętych procedurą NK; - liczba osób korzystających z pomocy w całodobowych placówkach pomocowych dla osób doświadczających przemocy;	- Gminny Zespół Interdyscyplinarny - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - Komenda Miejska Policji w Zamościu / Komisariat Policji w Miączyńcu - placówki oświatowe - organizacje pozarządowe i instytucje kościelne - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zamościu - Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Zwierzyńcu	2021-2023

Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie
na lata 2021-2023

osób doświadczających przemocy w rodzinie (m.in. „Niebieska Linia”, „Pomarańczowa Linia”); - współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Zamościu oraz Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej w Zwierzyńcu w ramach kierowania osób doświadczających przemocy do Ośrodka, Domu Samotnej Matki, ośrodka wsparcia dla osób dotkniętych przemocą, ofiar przemocy, itp.; - sporządzanie wniosków do Sądu Rodzinnego o wgląd w sytuację rodziny; - monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy; - dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy.	- liczba zakończonych procedur NK z uwagi na ustanie przemocy; - liczba zakończonych procedur NK z uwagi na brak zasadności podejmowania działań; - liczba ulotek, plakatów, materiałów informacyjnych dot. Przeciwdziałania przemocy, podmiotów świadczących pomoc osobom doznającym przemocy.		
<u>Cel szczegółowy 3</u> Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie			
Kierunki działań	Wskaźniki	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji
- podejmowanie działań interwencyjnych w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty” wobec osób stosujących przemoc; - działania w zakresie uniemożliwienia osobom stosującym przemoc korzystania ze wspólnie zajmowanego z innymi członkami rodziny mieszkania oraz zakazu kontaktowania się i zbliżania do osoby pokrzywdzonej; - udzielanie informacji oraz kierowanie osób	- liczba sporządzonych formularzy NK cz. D; - liczba osób stosujących przemoc skierowanych do programu korekcyjno-edukacyjnego; - liczba osób stosujących przemoc w rodzinie, uczestniczących w programach korekcyjno-edukacyjnych;	- Gminny Zespół Interdyscyplinarny - Grupy robocze - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej - Gminny Zespół	2021-2023

Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie
na lata 2021-2023

stosujących przemoc do udziału w Programach Korekcyjno-Edukacyjnym realizowanym w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Zamościu oraz inne podmioty; - zobowiązanie do konsultacji, podjęcia terapii, leczenia, itp. w placówkach udzielających specjalistycznej pomocy; - sporządzanie wniosków do GKRPA o leczenie odwykowe osób uzależnionych od alkoholu, stosujących przemoc w rodzinie; - sporządzanie wniosków do Sądu Rejonowego – Wydział Cywilny dot. zobowiązania osób stosujących przemoc w rodzinie do opuszczenia mieszkania wspólnie zajmowanego z pokrzywdzonymi; - sporządzanie zawiadomień do Prokuratury Rejonowej podejrzeniu popełnienia przestępstwa z użyciem przemocy w rodzinie; - monitorowanie sytuacji osób stosujących przemoc w rodzinie, kontrola nałożonych zobowiązań;	- liczba wniosków do GKRPA o podjęcie stosownych działań w zakresie leczenia odwykowego; - liczba zawiadomień do Prokuratury bądź do Sądu o popełnieniu przestępstwa z użyciem przemocy w rodzinie.	Interdyscyplinarny - Zespół Szkół im. Henryka Sienkiewicza w Grabowcu - organizacje pozarządowe i kościelne - Komenda Miejska Policji / dzielnicowi - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zamościu - Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Zwierzyńcu - Sąd Rejonowy - Prokuratura Rejonowa - placówki służby zdrowia	
<u>Cel szczegółowy nr 4</u> Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług			
Kierunki działań	Wskaźniki	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji
- zapewnienie możliwości udziału w różnych formach doskonalenia zawodowego (wewnętrznego i zewnętrznego), których celem jest podnoszenie kwalifikacji oraz doskonalenie umiejętności osób pracujących bezpośrednio z osobami stosującymi przemoc, jak i doświadczającymi przemocy;	- liczba zrealizowanych szkoleń dla osób pracujących z osobami doświadczającymi przemocy i stosującymi przemoc w rodzinie; - liczba osób uczestniczących w szkoleniach, kursach, warsztatach,	- Gminny Zespół Interdyscyplinarny - grupy robocze - placówki oświatowe - inne	2021-2023

Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie
na lata 2021-2023

- zapewnienie możliwości podnoszenia kompetencji osób pracujących z dziećmi i młodzieżą w zakresie rozpoznawania wczesnych symptomów występowania zjawiska przemocy w rodzinie; - zapewnienie poradnictwa i wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie w formie superwizji bądź grupy wsparcia; - zaopatrywanie się w wydawnictwa i literaturę fachową dot. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	konferencjach, itp.; - liczba certyfikatów, zaświadczeń ukończonych szkoleniach, kursach, itp.		
---	---	--	--

Rozdział III

1. Źródła finansowania Programu

Źródłem finansowania Programu będą środki pochodzące z budżetu samorządu Gminy w tym z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, dotacji z budżetu państwa, funduszy unijnych, grantów oraz innych źródeł.

2. Sprawozdawczość i monitorowanie Programu

Monitorowanie realizacji Programu będzie odbywać się w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację.

Sprawozdania z realizacji Programu podmioty składają do dnia 31 stycznia każdego roku do Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz w Grabowcu.

Za realizację Programu odpowiada Zespół Interdyscyplinarny w Grabowcu, który do dnia 30 kwietnia każdego roku przedkłada Wójtowi Gminy Grabowiec sprawozdanie merytoryczne z realizacji Programu przygotowane przez Zespół Interdyscyplinarny.

3. Ewaluacja Programu

Ewaluacja programu będzie polegać na systematycznym zbieraniu, analizowaniu i interpretowaniu danych dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie w celu podniesienia skuteczności działań na rzecz osób doświadczających i stosujących przemoc. Dane posłużą do planowania działań w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Gminy Grabowiec.